

Medisinsk virksomhet er ikke upolitisk.

Å være nøytral eller taus i vanskelige saker er også å ta standpunkt

Du må ikke tåle

*Du må ikke tåle så inderlig vel
den urett som ikke rammer dig selv!*

Arnulf Øverland, 1935

Mange har hatt synspunkter på Mads Gilberts kronikk «Sommerregn i Gaza» i Tidsskriftet nr. 16/2006 (1). De som har ønsket sine meninger på trykk, får det i dette nummeret (2–5). Innleggene er kritiske enten til Gilberts kronikk eller til at Tidsskriftet har publisert den. Det betyr ikke at disse er de eneste reaksjonene vi har fått. Men som oftest er det slik at de som er enige, sier lite eller sier noe i private rom, mens det er noen av dem som er uenige, som ytrer seg offentlig. Det er slik spalten Brev til redaktøren vanligvis fungerer. Her gis leserne en mulighet til å uttrykke personlige meninger og komme med motforestillinger til det som er publisert. Her gis også forfatteren av den opprinnelige artikkelen en mulighet til å utdype sine synspunkter. Gilbert har svart på et av innleggene (6). Slik sett er det ikke noe unormalt med denne debatten. Når jeg likevel velger å kommentere leserinnleggene på lederplass, er det fordi de berører noen generelle og viktige problemstillinger om hva som er legers ansvar og anliggende og hva som er Tidsskriftets formål.

Konflikten i Midtøsten berører de aller fleste – både som mennesker og helsepersonell. Konflikten med menneskelige lidelser, politiske dilemmaer og historiske overtoner og understrømmer handler ikke bare om jøder og arabere. Den dreier seg også om mulighetene til et godt og verdig liv for alle mennesker. Konflikten og spørsmålene den reiser er vanskelig. Vi har som målsetting å se på hverandre som likeverdige samtidig som vi har svært forskjellige verdier og normer. Vi har også svært forskjellige oppfatninger om hva som gir et godt liv, og ikke minst om hvordan vi skal oppføre oss for å oppnå dette, hva det er lov å si og gjøre og hvem som har lov til å si og gjøre hva. Livskvalitet i alle betydninger av ordet står sentralt, både for de direkte berørte og for verden omkring. Det ville være beklagelig om leger ikke tok del i denne debatten.

Det har kommet ulike typer innvendinger mot Gilberts kronikk (2–5). Én er at kronikken er politisk og at politikk ikke hører hjemme i Tidsskriftet. Det er jeg uenig i. Verken Tidsskriftet eller Legeforeningen driver partipolitikk, men for øvrig har både Tidsskriftet og Legeforeningen alltid hatt som formål å diskutere og ta standpunkt i en rekke saker som slett ikke er upolitiske. Medisinske prioriteringer, legers arbeidsforhold, bruk av bioteknologi, organisering av sykehus, finansiering av helsetjenester, legeetikk og legers rolle i samfunnet er f.eks. ikke nøytrale, upolitiske temaer. Det vil være uenighet om dem både innad og utad, og det er bl.a. Tidsskriftets rolle å holde spaltene åpne for debatter om slike spørsmål.

Frode Gaustad mener Gilberts kronikk føyer seg inn i en rekke av innlegg som politiserer Tidsskriftet. Han spør om det er slik at redaktøren plukker og setter på trykk innlegg som styrer Tids-

skriftet i en ønsket politisk retning (3). Svaret er nei. Jeg selekterer ikke innlegg fordi de forfekter en spesiell oppfatning. Men jeg nekter heller ikke å sette innlegg på trykk på grunn av meningsinnholdet. Derimot krever jeg at innleggene følger Tidsskriftets redaksjonelle linje, med full åpenhet om hvem som skriver og med et innhold som kan dokumenteres gjennom bruk av åpne og tilgjengelige kilder (7, 8). Gilberts kronikk tilfredsstiller disse kravene. Jeg var selvfølgelig klar over at temaet han tok opp var brennbar. Derfor kontrollerte og godkjente jeg selv alle hans kilder. Jeg var selvsagt også klar over – som de fleste andre, vil jeg tro – Gilberts sterke og langvarige engasjement for Palestina i Palestinakomiteen. Dette engasjementet kommer dessuten klart frem allerede i første spalte i kronikken, hvis noen skulle ha vært i tvil. Å ha interesse for en sak er ingen interessekonflikt. Poenget er at det må være tydelig for leseren hvem forfatteren er og hva som er hans anliggende.

Noen hevder at kronikken er ensidig. Det er den også, i den forstand at den er tydelig subjektiv. Den er skrevet i jegform: Det er ingen tvil om at det er Gilberts stemme vi hører, og at det er hans opplevelser som formidles. Andre opplever situasjonen annerledes og legger vekt på andre forhold, noe som både kommer til uttrykk i leserinnleggene i dette nummeret og i den store debatten i samfunnet for øvrig. Det som imidlertid er vel så interessant, er at det ikke bare er sterke meninger, men også sterke fakta som presenteres i Gilberts kronikk. Disse er ikke blitt imøtegått. Dette har også vært Kåre Willoch's poeng når han ved gjentatte anledninger har sagt tydelig fra både om Israels politikk og om palestinerne's fortvilte situasjon (9).

Alle saker har flere sider, men det betyr ikke at man ikke kan gjøre seg opp en mening. At jøder lider – og har lidd – må ikke hindre oss, som leger og medmennesker, i å gi uttrykk for at det palestinske folk trenger vår støtte. Å la være å si noe, å erklære seg nøytral i et så vanskelig spørsmål som dette, er også å ta et standpunkt. Desmond Tutu (f. 1931) sa det en gang slik: «If you are neutral in situations of injustice, you have chosen the side of the oppressor.»

Charlotte Haug
redaktør

Litteratur

1. Gilbert M. Sommerregn i Gaza. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2136–9.
2. Norum PA. Sommersaftig fra Mads Gilbert. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2549.
3. Gaustad F. Politikk i Tidsskriftet. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2549.
4. Saunes G. Gaza – ein kommentar. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2549–50.
5. Lund MB. Blindgjenger i Gaza. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2549.
6. Gilbert M. Gaza – ein kommentar. Tilsvar. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2550.
7. Haug C. Informasjon som virkemiddel. Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 441.
8. Haug C. Nytt, sant og interessant. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2237.
9. Willoch K. Flukten fra erfaringene. Aftenposten 25.8.2006. (www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article1434064.ece (26.9.2006).)